

Мусиченко О.М.

Миколаївський інститут права

Національного університету «Одеська юридична академія»

Вербицький О.С.

магістр права

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВБИВСТВО МАТІР'Ю СВОЄЇ НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена порівняльно-правовому аналізу умисного вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини як одного з привілейованих видів убивств.

Автором проаналізовано законодавство країн романо-германської сім'ї права, відповідно, він ділить країни на дві групи: ті, в яких є окремий привілейований вид умисного вбивства – вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини (Австрія, Білорусь, Болгарія, Латвія, Нідерланди, Польща, Російська Федерація, Швейцарія, Швеція), і ті, в яких не міститься цього привілейованого складу злочину, а вбивство матір'ю новонародженої дитини кваліфікується або як просте вбивство, або як кваліфіковане вбивство (Іспанія, Франція, ФРН).

Установлено особливості визначення диспозицій досліджуваних статей. Зокрема, у багатьох країнах, крім часу вчинення цього злочину – під час пологів або відразу після них (як у ст. 117 КК України), вказано на додаткові ознаки об'єктивного чи суб'єктивного характеру – порушення душевного стану, незабезпеченість (нужденність) (Швеція); страх розкриття народження (Нідерланди); стан, викликаний впливом пологів (Австрія, Польща, Швейцарія); психічний розлад, що не виключає осудності; психотравмувальна ситуація (Російська Федерація, Білорусь); психічний і фізіологічний стан жінки (Латвія).

Беручи до уваги позитивний досвід інших держав, автор пропонує доповнити диспозицію ст. 117 КК України словами: «вчинене в стані психотравмувальної ситуації, викликаній вагітністю й пологами».

З'ясовано, що санкції досліджуваного привілейованого вбивства передбачають різне покарання: до 3 років позбавлення волі (Болгарія, Швейцарія), до 5 років позбавлення волі (Австрія, Білорусь, Латвія, Польща, Російська Федерація), до 6 років тюремного ув'язнення (Швеція, Нідерланди за просте вбивство дитини), до 9 років тюремного ув'язнення (Нідерланди за тяжке вбивство дитини), також часто в санкціях установлено альтернативні покарання у вигляді штрафу, виправних робіт, обмеження волі.

Ключові слова: вбивство, привілейоване вбивство, убивство матір'ю своєї новонародженої дитини, психотравмувальна ситуація, законодавство про кримінальну відповідальність інших держав.

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні й світі все більших масштабів набуває питання щодо злочинів проти дітей, адже спостерігаємо стабільне зростання кількості злочинів, жертвами яких є діти.

Велике занепокоєння викликає проблема дітовбивства, в тому числі й новонароджених, що є проблемою не лише для України, а й інших країн, у тому числі європейських. Історично склалося так, що в багатьох країнах, як і в Україні, передбачена кримінальна відповідальність за окремий (приві-

лейований) вид убивства – вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини. Утім конструкція цього злочину, встановлення відповідальності в разі його вчинення в інших кримінальних кодексах є різними. Тому з метою отримання певного позитивного досвіду актуальним нині є аналіз кримінальної відповідальності за вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини за законодавством зарубіжних країн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом вітчизняні науковці, зокрема

Н.О. Антонюк, В.К. Грищук, О.Л. Старко, О.В. Шевченко та ін., звертаються до проблем, пов'язаних із кваліфікацією злочину, передбаченого ст. 117 Кримінального кодексу України (далі – КК України), до кримінологічної характеристики цього злочину. У межах робіт учені торкалися порівняльного аналізу цієї норми за законодавством зарубіжних країн. Проблемам привілейованих убивств присвятив дисертацію М.Є. Альонкін (2017 р.), де також певну увагу приділив компаративістському аналізу привілейованих видів убивств. О.С. Сотула в межах дисертації на здобуття доктора юридичних наук (2016 р.) здійснив порівняльне теоретико-правове дослідження кримінально-правової охорони життя людини в країнах романо-германської правової сім'ї.

Постановка завдання. Мета статті – здійснити порівняльно-правовий аналіз норми, якою встановлюється кримінальна відповідальність за вбивство матері своєї новонародженої дитини за кримінальним законодавством зарубіжних країн, з урахуванням зарубіжного досвіду внести пропозиції щодо вдосконалення норми, передбаченої ст. 117 КК України.

Виклад основного матеріалу дослідження. За останні 7 років рівень і динаміка умисного вбивства матері своєї новонародженої дитини в Україні характеризуються відносною стабільністю. Відповідно до офіційної статистичної інформації, у 2012 р. в Україні обліковано 14, у 2013 р. – 12, у 2014 р. – 14, у 2015 р. – 11, у 2016 р. – 14, у 2017 р. – 11, у 2018 р. – 12 випадків таких убивств [2], хоча за даними офіційної статистики МВС України з 2002 по 2010 роки середній показник аналізованих зареєстрованих злочинів був дещо вищим – 19,4 випадки. Незважаючи на начебто невеликий показник, усе ж такі випадки вбивств є резонансними для суспільства. Нині науковцями навіть висловлюється думка, що кримінальна відповідальність за вбивство матерями своїх новонароджених дітей не відповідає сьогоднішньому суспільному розвитку, існування цього привілейованого складу не є соціально зумовленим у сучасному суспільстві, адже центр захисту в цьому випадку переміщується з постраждалої незахищеної дитини на винувату особу [1, с. 119–128]. Можливо, тому у ФРН у 1998 р. виключено норму про пом'якшення відповідальності матері позашлюбної дитини в разі її вбивства під час пологів або відразу після них.

Дискусійністю розуміння відзначаються низки ознак злочину, передбаченого ст. 117 КК України,

відповідно до якої умисне вбивство матері своєї новонародженої дитини під час пологів або відразу після пологів карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк. У юридичній літературі немає єдиного підходу до тлумачення цієї норми, тому порівняємо цей склад із подібними за кримінальним законодавством зарубіжних країн. Звернемося до аналізу КК країн романо-германської сім'ї права, оскільки наша країна належить саме до неї.

Аналіз зарубіжного законодавства показав, що не в усіх країнах передбачений цей склад злочину. Однак багато КК містять саме такий привілейований вид умисного вбивства. Це пов'язано передусім з історичним розвитком кримінального права, адже ще в період XIII – XIV ст. з'являються перші згадки про відповідальність за вбивство матері своєї новонародженої дитини, а з кінця XVIII ст. поступово склад дітовбивства трансформується зі злочину з підвищеною суспільною небезпечністю до злочину з пом'якшеним покаранням, чому сприяють досягнення медичної та психологічної науки [16, с. 26].

Отже, передусім проаналізуємо кримінально-правові норми тих країн, де вбивство матері своєї новонародженої дитини є привілейованим видом вбивства.

Відповідно до КК Швейцарії (ст. 116), якщо мати вбиває свою дитину під час пологів або в період того часу, коли вона знаходиться під впливом процесу пологів, то вона карається тюремним ув'язненням [14, с. 161]. Майже ідентичний зміст щодо трактування цих статей України та Швейцарії, однак у ст. 116 КК законодавець Швейцарії вказує не на час – «відразу після» пологів, як у КК України, а на період, коли особа «знаходиться під впливом пологів», тобто на суб'єктивний чинник. Водночас сьогодні конструкція ст. 117 КК України дає змогу кваліфікувати дії винної особи незалежно від того, перебувала жінка на момент учинення вбивства в особливому психічному стані чи ні. Визначальним для кваліфікації є момент учинення вбивства, який чітко закріплений у КК України, – під час пологів або відразу ж після них [3, с. 112]. Тюремне ув'язнення на перший погляд є досить суворим покаранням. Однак у кримінальному праві Швейцарії позбавлення волі має різновиди: каторжна тюрма (на строк від одного року до 20 років, а в передбачених законом випадках – довічно) (ст. 35); тюремне ув'язнення (на строк від 3 місяців і до 3 років (якщо закон не передбачає іншого)) (ст. 36) [14, с. 86–87] та арешт (на

строк від 3 днів до 3 місяців) (ст. 39) [14, с. 93]. Отже, самою вказівкою в ст. 116 КК Швейцарії на тюремне ув'язнення розуміємо, що найбільший строк покарання за цей злочин – позбавлення волі від 3 місяців до 3 років. За КК України – до 5 років позбавлення волі, тобто більший.

У статті 3 глави 3 «Про злочини проти життя і здоров'я» частини II КК Швеції жінка, яка вбиває свою дитину в момент народження або під час пологів, коли порушений її душевний стан або вона дуже нужденна, засуджується за дітовбивство до тюремного ув'язнення строком до 6 років [15, с. 36–37]. Як бачимо, така ознака, як певний душевний стан або нужденність породіллі, має значення для кваліфікації діяння як злочинного.

Майже аналогічна, як і в КК України, норма міститься в КК Болгарії. Так, у ст. 120 КК Болгарії за вбивство матір'ю своєї дитини, вчинене під час пологів або безпосередньо після пологів, передбачається покарання – позбавлення волі до трьох років [9, с. 96]. Як бачимо, у цій статті не міститься, як у КК України, вказівки на ознаку потерпілого – «новонародженість», однак зрозуміло, що йдеться про новонароджену дитину, оскільки з тлумачення – «після пологів або безпосередньо після пологів» – такий висновок можна зробити однозначно. Крім того, дещо нижчим, як і в попередньому КК, є строк покарання – до трьох років позбавлення волі, разом із тим не передбачений альтернативний вид покарання, як в Україні, – обмеження волі. Однак варто наголосити, що обмеження волі в ст. 37 КК Болгарії, в якій визначено перелік покарань, узагалі не передбачено [9, с. 44].

Цікавим також є те, що в ст. 121 КК Болгарії передбачається за вбивство новонародженої потворної дитини батьками покарання у вигляді позбавлення волі до одного року або виправних робіт [9, с. 96]. Отже, законодавець передбачив ще один привілейований склад, потерпілою в якому є новонароджена дитина, який відсутній у кодексах інших країн. Водночас ст. 116 КК (п. 3 ч. 1) Болгарії передбачає таку кваліфікуючу ознаку вбивства, як убивство батька чи матері або рідного сина чи рідної матері [9, с. 94]. Звичайно, йде мова не про новонароджену дитину, а от суб'єктом злочину цього кваліфікованого складу злочину є рідні батьки. Хоча одночасне існування в цьому КК й обтяжуючої, і пом'якшуючої вбивство обставини, пов'язаної саме з потерпілим (рідною дитиною), виглядає, на наш погляд, досить дивним.

Досить оригінальний підхід у КК Голландії, який містить аж два склади вбивства матір'ю

своєї новонародженої дитини. Так, у ст. 290 цього Кодексу передбачається просте вбивство дитини, а в ст. 291 – тяжке вбивство дитини, друге відрізняється від першого часом прийняття рішення: при тяжкому мати приймає рішення про вбивство до пологів. А в іншому вони спільні – вбивство вчиняється матір'ю під час народження або відразу після нього під впливом страху розкриття того, що вона народила дитину [5, с. 385]. Карається просте вбивство дитини тюремним ув'язненням не більше ніж 6 років, тяжке – не більше ніж 9 років, як альтернативне покарання передбачений штраф п'ятої категорії. Страх розкриття народження – це той суб'єктивний чинник, який має значення для кваліфікації злочину за цією статтею.

Схожим зі ст. 117 КК України є формулювання диспозиції ст. 149 КК Польщі: «Мати, яка здійснює вбивство своєї дитини під час пологів під впливом процесу пологів», санкція статті передбачає позбавлення волі від 3 місяців до 5 років [10, с. 125]. Принагідно зазначимо, що до 1999 р. ця стаття мала іншу редакцію, в якій було вказано, що це діяння є караним, якщо воно вчинене під впливом сильного переживання, пов'язаного з процесом пологів, значними фізичними вадами дитини або у зв'язку із загальною важкою особистою ситуацією. У статті 149 КК України акцентується також увага не тільки на час такого вбивства, як у КК України, а й на стан жінки – «під впливом пологів».

Точно так, як у КК Польщі, сформульована аналізована диспозиція в § 79 «Убивство дитини при народженні» КК Австрії [4, с. 132], щоправда, в санкції передбачене позбавлення волі від 1 до 5 років, тобто вищою є нижня межа санкції.

Стаття 106 КК Російської Федерації передбачає, що вбивство матір'ю новонародженої дитини під час або відразу ж після пологів, так само як убивство матір'ю новонародженої дитини в умовах психотравмувальної ситуації або в стані психічного розладу, що не виключає осудності, карається обмеженням волі на строк від 2 до 4 років або позбавленням волі на строк до 5 років [11]. Порівняно з кримінальним законодавством України, в цій статті визначається додаткова ознака – психотравмувальна ситуація або психічний розлад, що не виключає осудності. Щодо санкції передбачене альтернативне покарання, однак за КК Російської Федерації обмеження волі застосовується, відповідно до ч. 2 ст. 53, від 2 місяців до 4 років, тому строк цього альтернативного виду покарання відмінний від строку обмеження волі за ст. 117 КК України.

Так само вказівка, крім часу такого вбивства, на умови «психотравмувальної ситуації, викликаного пологами», міститься в ст. 140 КК Білорусі [8], причому санкція за вчинення цього злочину така сама, як і в ст. 117 КК України.

У статті 119 КК Латвії вказано: «Убивство матір'ю своєї дитини, вчинене під час пологів або безпосередньо після них під впливом викликаного ними психічного й фізіологічного стану, карається позбавленням волі на строк до п'яти років» [7, с. 145]. Знову бачимо вказівку на особливий стан жінки, викликаний пологами.

У зв'язку з цим варто вказати, що, незважаючи на те що в диспозиції ст. 117 КК України не міститься прямої вказівки на психічний стан жінки після пологів, науковцями підкреслюється, що під час кваліфікації вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини мають ураховуватися відповідні положення медицини та психології, зокрема, для з'ясування наявності в особи особливого стану психіки, що знижує здатність усвідомлювати й (або) керувати своїми діями під час учинення такого злочину. Справа в тому, що обумовленість існування цього привілейованого складу злочину з законодавстві насамперед визначається психічним станом жінки, викликаного вагітністю й пологами. Однак із буквального тлумачення цієї норми випливає, що особливий стан притаманний кожній жінці, яка щойно народила дитину, хоча на практиці в кожному випадку вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини потрібно доводити психофізіологічний стан породіллі. Тому доцільно було б, на наш погляд, передбачити й у ст. 117 КК України не лише час такого вбивства, а й суб'єктивні ознаки вчинення злочину – «в стані психотравмувальної ситуації, викликаного вагітністю й пологами». Доповнення такою вказівкою зумовить більш зрозуміле визначення цієї норми, дасть змогу більш точно кваліфікувати злочин у разі застосування цієї статті, а також додатково обґрунтовуватиме обумовленість існування цього привілейованого злочину в КК України.

До іншої групи варто зарахувати ті країни, в яких цієї привілейованої норми законодавець не передбачив, а також ті, де вбивство матір'ю дитини, новонародженої в тому числі, є такою обставиною, що обтяжує кримінальну відповідальність.

Вище згадувалося, що законодавець Федеративної Республіки Німеччини відмовився від установлення кримінальної відповідальності за такий вид убивства. Так, у КК ФРН існувала до 13 листопада 1998 р. в § 217 «Дітовбивство» кри-

мінальна відповідальність за вбивство матір'ю позашлюбної дитини під час пологів або відразу після пологів у вигляді позбавлення волі на строк не менший ніж 3 роки. Звернемо увагу, що в цій статті вказувалося на «позашлюбну дитину», що також передбачено в різних історичних нормативних актах, які діяли й на території України (Литовські статuti 1529 р., 1566 р. та 1588 р., Соборне Уложення 1649 р., Уложення про покарання кримінальні та виправні 1845 р., Кримінальне уложення 1903 р.). Отже, законодавець посилив кримінальну відповідальність за посягання на життя будь-якої людини [12].

Крім того, КК Іспанії не містить такого складу злочину, тому кримінальна відповідальність за вбивство матір'ю новонародженого настає на загальних підставах, а дії мають кваліфікуватися за ст. 138 КК – за спричинення смерті іншій людині як убивства, що передбачає покарання у вигляді позбавлення волі від 10 до 15 років [6].

За КК Франції, вбивство матір'ю свого новонародженого є кваліфікованим видом убивства, карається довічним кримінальним ув'язненням. Відповідно до п. 1 ст. 221-4 КК Франції, кваліфікованим є умисне вбивство неповнолітнього у віці до 15 років, а відповідно до п. 2 – законного чи природного родича по висхідній лінії або прийомного батька чи матері [13]. Оскільки дитина – це родич по низхідній лінії, то вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини доцільно кваліфікувати за п. 1 ст. 221-4 КК Франції.

Висновки. Отже, з огляду на виконаний аналіз у публікації, варто вказати на таке. По-перше, в контексті дослідження можна виділити дві групи країн. До першої групи варто зарахувати ті, кримінальний закон яких передбачає, як і КК України, кримінальну відповідальність за вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини як привілейованого злочину (Австрія, Білорусь, Болгарія, Голландія, Латвія, Польща, Російська Федерація, Швейцарія, Швеція), однак зміст цих статей дещо різний. До другої групи варто зарахувати ті країни, в яких не міститься цього привілейованого складу злочину, а вбивство матір'ю новонародженої дитини кваліфікується або як просте вбивство, або як кваліфіковане вбивство й карається дуже суворо (Іспанія, Франція, ФРН).

По-друге, спільним для майже всіх КК країн, у яких передбачається окремий склад злочину – вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини, є існування в диспозиції додаткової ознаки суб'єктивного характеру – психічний розлад, що не виключає осудності; психотравмувальна

ситуація, викликана пологами; стан, викликаний впливом пологів; страх розкриття народження; незабезпеченість (нужденність) тощо, якої немає в ст. 117 КК України.

У зв'язку з цим, по-третє, пропонуємо доповнити диспозицію цієї статті такими словами:

«вчинене в стані психотравмувальної ситуації, викликаної вагітністю й пологами» – з тим, щоб ст. 117 КК України стала більш зрозумілою, обумовлювала необхідність існування цього привілейованого виду вбивства в КК України.

Список літератури:

1. Самотієвич В. Соціальна обумовленість кримінально-правових норм на прикладі ст. 117 Кримінального кодексу України. *Новітні кримінально-правові дослідження – 2019* : альманах наукових досліджень / за ред. О.В. Козаченка, О.М. Мусиченко. Миколаїв : СПД Румянцева Г.В., 2019. С. 119–128.
2. Статистична інформація «Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування». *Офіційний сайт Генеральної прокуратури України*. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.
3. Товмазова Є.М. Відмежування умисного вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини (ст. 117 КК України) від умисного вбивства малолітньої дитини (п. 2 ч. 2 ст. 115 КК України). *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2014. № 2. С. 109–113.
4. Уголовный кодекс Австрии / науч. ред. и вступ. статья докт. юрид. наук, проф. С.В. Милукова ; предисловие Генерального прокурора Австрии, доктора Эриста Ойгена Фабрици ; перевод с немецкого Л.С. Вихровой. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2004. 352 с.
5. Уголовный кодекс Голландии / науч. ред. докт. юрид. наук, заслуженный деятель науки РФ, проф. Б.В. Волженкин, пер. с англ. И.В. Мироновой. 2-е изд. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 510 с.
6. Уголовный кодекс Испании 1995 года. URL: <http://law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1247923&suVID=100111282,100111284,100111479,100111539,100111546>.
7. Уголовный кодекс Латвийской Республики / науч. ред. и вступ. статья канд. юрид. наук А.И. Лукашова и канд. юрид. наук Э.А. Саркисовой ; перевод с латышского канд. юрид. наук А.И. Лукашова. Санкт-Петербург : Юридический центр Пресс, 2001. 313 с.
8. Уголовный кодекс Республики Беларусь от 9 июля 1999 г. № 275-З. URL: <http://pravo.by/document/?-guid=3871&p0=hk9900275>.
9. Уголовный кодекс Республики Болгария / науч. ред. канд. юрид. наук, проф. А.И. Лукашова, перевод с болгарского Д.В. Милушева, А.И. Лукашова, вступ. статья И.И. Айдарова. Санкт-Петербург : Юридический центр Пресс, 2001. 298 с.
10. Уголовный кодекс Республики Польша / науч. ред. канд. юрид. наук, доц. А.И. Лукашов, докт. юрид. наук, проф. Н.Ф. Кузнецова ; вступ. статья канд. юрид. наук, доц. А.И. Лукашова, канд. юрид. наук, проф. Э.А. Саркисовой ; перевод с польского Д.А. Бариллович. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 234 с.
11. Уголовный кодекс Российской Федерации от 13 июня 1996 г. № 63-ФЗ (ред. от 29 мая 2019 г.). URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/.
12. Уголовный кодекс Федеративной Республики Германии / науч. ред. и вступ. статья докт. юрид. наук, профессора Д.А. Шестакова ; предисловие доктора права Г.-Г. Йешека ; перевод с немецкого Н.А. Рачковой. Санкт-Петербург : Юридический центр Пресс, 2003. 524 с.
13. Уголовный кодекс Франции. URL: <https://constitutions.ru/?p=5859>.
14. Уголовный кодекс Швейцарии / научное редактирование, предисловие и перевод с немецкого канд. юрид. наук А.В. Серебренниковой. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2002. 350 с.
15. Уголовный кодекс Швеции / научные редакторы проф. Н.Ф. Кузнецова и канд. юрид. наук С.С. Беляев, перевод на русский язык С.С. Беляева. Санкт-Петербург : Юридический центр Пресс, 2001. 320 с.
16. Шевченко О.В. Кримінальна відповідальність за вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини : монографія / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О.М. Литвинова. Харків: НікаНова, 2012. 215 с.

Musychenko O.M., Verbytskyi O.S. CRIMINAL LIABILITY FOR A NEWBORN'S MURDER COMMITTED BY HIS/HER MOTHER: COMPARATIVE LEGAL ASPECT

The article is devoted to comparative legal analysis of intentional newborn's murder by his/her mother seen as one of the privileged types of murders.

The legislation of certain states of Romano-Germanic legal system has been analysed herein. The authors divide the states into two groups. The first comprises the states having a newborn's murder by his/her mother

as a separate privileged type of murder (Austria, Belarus, Bulgaria, Latvia, the Netherlands, Poland, the Russian Federation, Switzerland and Sweden). The second group includes states not having such a privileged composition of the crime in their legislation thus a newborn's murder by his/her mother is considered to be either a voluntary manslaughter or murder with aggravating circumstances (Spain, France and Germany).

The peculiarities of determination of the researched articles' dispositions have been found. In particular, in a number of states, apart from the time the crime was committed (during childbirth or right after childbirth as it is stated in Article 117 of the Criminal Code of Ukraine), the additional circumstances of an objective or subjective nature (mental state disturbance and indigence (Sweden); fear of disclosure of birth (the Netherlands); a condition caused by childbirth (Austria, Poland and Switzerland); mental disorder which does not exclude sanity; psychologically traumatic situation (the Russian Federation, Belarus) mental and physiological state of a woman (Latvia)) are specified.

Learning from the positive experience of other states, the author suggests supplementing the disposition of Art. 117 of the Criminal Code of Ukraine with the words: "committed in a state of a psychologically traumatic situation caused by pregnancy and childbirth".

It has been established herein that the sanctions for the researched privileged murder stipulate the following different punishments: by imprisonment up to 3 years (Bulgaria, Switzerland), by imprisonment up to 5 years (Austria, Belarus, Latvia, Poland, the Russian Federation), by imprisonment up to 6 years (Sweden and the Netherlands for the voluntary manslaughter of the child), by imprisonment up to 9 years (the Netherlands for the severe murder of a child) etc. In addition, the alternative punishments like fine, correctional labour and restriction of freedom are often established in sanctions.

Key words: murder, privileged murder, a newborn's murder by his/her mother, psychologically traumatic situation and other states' legislation on criminal liability.